

æris temperaturam, vt æstate bilis flaua augetur: calida item & acria [& leuia] facile ad superiora feruntur. Dandum igitur medicamentum hoc tempore, quod bilem per superiora educat. In hyeme verò augetur pituita, quæ cum grauis sit, ad inferiora repit: dandum igitur tunc medicamentum, quod per inferiora educat. Medicamenta igitur æstate vitanda sunt, quæ acria & valentia sunt, purgantq; dissoluendo: hyeme verò purgantia lubricando. Illa enim febres, vlcerationes, dysenterias, promptè excitant: hæc diarrhœas, & lienterias. Acria verò illa non in æstu solùm, sed etiam frigore vitanda, quia vt in illo excoriationem & febres (vt diximus) promptè excitant, sic in hoc hypercatharsin, hoc est, purgationem immodicam & virium dissolutionem.

THEOREMA SECVNDVM.

*

De medicamentorum purgantium correctione.

EDICAMENTORVM purgantium tam bonorum, quàm maleficorum differentias prius demonstrauimus: nunc autem horum malignitatè auferre, vel saltem obtundere, & quibus poterimus modis corrigere, partim malitiam eorũ, & excessum frangentibus, partim salubrem aliquam facultatem afferentibus,

30 Dei benedicti beneficentia adiuti, tentabimus. Corrigimus autem medicamentum purgans maleficum, aut misto ipsi altero facultatem habente contrariam ipsi excessui, aut arte aliqua, & industria melius ipsum reddendo. Verùm facultatis contrariæ mistio tribus modis perficitur, vt inquit Democritus. Aut enim malitiam à proprietate innatam, vt qualitatem venenosam, & vitæ nostræ inimicam, aliis proprietatè oppositam natura sortitis, emendamus: aut intemperiem eorum calidam, frigidam, humidam, siccam, contraria qualitate mista, permutamus: aut denique effectis ipsorum noxiis post dicendis, contraria opponimus. Duo præterea omnino obseruantes:

Corrigendâ medicamētō ratio duplex.

Miscendōis cognatio quoad n.

cessaria est primùm, vt medicamētis prædictis sit quædam proprietatum
ad sui mu- inter se concordia, & cognatio, qua sese mutuò afficiant, vt
tationem & transmutatione absoluta, ex his duobus contrariis virtus vna
unionem. consurgat: vt exempli gratia, zingiber, turbith ipsi vim miram
Arist. lib. 1. imprimunt: & raphanus, hermodactylis: raphanus autem cum
de genera- turbith, frustra permiscetur: quia his duobus insita non est in-
uione, cap. 7. ter se concordia. Scammonium quoque cor proprietate sua &
calore ipsum inflammante, ac multum dissolvente, lædit: licet
verò ambra cor roboret, & crySTALLUS inflammationem extin- 10
guat, & galla partes dissolutas cogat, tamē nullum eorum re-
ctè scammonio miscetur: quia hæc, ac scammonium agendo
inuicem & patiēdo in vnius virtutis concordiam non conspi-
rant, nec contendunt. Quæ verò medicamenta proprietatibus
suis concordent, ac symbolum habeant, ab his discere, qui rerum
variarum arcana scrutantur. Secundum tibi obseruandum est,
vt proportione idonea misceas hæc, medicamento corrigendo
opposita, inuicemq; agere & pati idonea: vt ex his iam consen-
tientibus, medicamentum resultet vnum, velut pacatū, pugna
omnis expers, magnarumq; virium. De his autem proportio-
nibus, quantum operi proposito expedit, postea dicemus. 20

*Correctio
medicamen-
torū per a-
lia opposita
proprietatū
virtutē ha-
bentia.*

Medicamento purganti proprietatem quandam laudabi-
lem, quæ miscetur opposita conferunt: quorum propria vir-
tus ab ipsorum forma proficiscens, in his atque aliis varia, ali-
quam medicamenti noxam peculiariter respicit, ac corrigit:
qualia sunt triplicia. Medicamenti enim purgantis virtutem
vel imbecillam augent, vel violentam minuunt, vel mali-
gnam permutant.

Canon primus.

Siquidem medicamentorum actio imbecilla est intenden- 30
da, misto proportione iusta eorum aliquo, quæ actionis vi-
gorem ipsi tribuunt, ob agendi inuicem ac patiendi propieta-
tem cognatam: seu ob totam suam substantiam, non ob calidi-
tatem vel frigiditatem. Quomodo corallium sanat stomachi
imbecillitatem, pæonia epilepsiam, non quia illud frigidum,
hæc calida: aut quia illud graue, hæc leuis: sed quia hanc virtu-
tis dotem vtrunque est sortitum: sic serpens iuuenescere facit,
magnes ferrum attrahit, & alia similiter. Porro medicamenti
facultas purgatrix est imbecilla, quando debiliter, & minùs
quàm opus est purgat, aut tardè purgat, tum scilicet primùm, 40
cūm

eum corpus cibo aut somno reficiendum est: imò interdum die postero: & interdum humores mouet, nō vacuat: interdum coctionem vitiat, cibum crudum, aut tantum coqui coeptum, vnā secum detrahens, ac deturbans. Si igitur medicamēti purgatio fit debilis, imperfecta, parciōr quā opus est (vt turbith reuerā pituitam tantum tenuem vacuat: epithimum parum aut nihil vacuat, nisi eius larga vis sumatur: manna, hermodactylus, & alia multa debiliter vacuant) robur facultatis ei addendum est per ea, quæ ipsi sunt familiaria, & sese mutuō ferunt, vt ex vtrisque conflata virtus vna, purgationem absolutam perficiat: vt turbith, zingibere adiutum, pituitam crassam, & succum crudum vacuat, alioqui per se non vacuaturum. Epithimum cum sero lactis, vel hydromelite, vel sale Indo, vel sale gemma, vel myrobalanis nigris potentiū purgat. Manna cum thymo, aut ammi, aut cardamomo, laudatā & absolutam facit purgationem. Hermodactylus cum cumino, aut pipere, item hermodactyli puluis cum succo scillæ, vel raphani in trochiscos coactus, materiam crassam & lentam à iuncturis mirè educit. Si autem tardiū & longo post tempore purget medicamentū, (vt agaricus, aloë, hermodactylus, turbith, & similia) misce purgationem tutō accelerantia, vt agarico oxymeli, salem gemmam: aloë, aromata: hermodactylo, scillam, raphanum: turbith, zingiber.

Canon secundus.

Medicamēti malignitatem permutamus, his mistis, quæ proprietate quadam id præstant. Malignitas autem medicamenti in eo parte plurima est, quod corpus & senescere cogit, & vsu crebro lædit partes ipsas principes virtutū nos gubernantium, ceu fontes, & spiritus, caloremq; natiuum, harum motores, infirmit. Quapropter medicamenti soluendo purgantibus miscere cogimur, quæ cor & alias partes principes, quadam proprietate roborant: illaque purgantia salubria reddant, adeo vt mistis vtrisque corpus fit sanum, & iuuenescere videatur. Qualia sunt cardiaca, stomachica, cerebrica, & quæ alias quoque partes principes, & viscera roborare cognoscuntur. Cor nanque in omni vacuatione imprimis roborandum est: (quod ipsum cor, ceu vitæ basim, symptomata purgationi succedentia primū infestent) secundo loco ventriculus, vt qui medicamentum primus sit suscepturus. Aliarum ve-

rò partium robori non admodum, nec primò studemus, nisi cum ab ipsis vacuandum est. At medicamentū facultate cardiacum, quadruplex eligendum est: vel roborans tantum, vt poma dulcia, & aromatica, xylaloë, doricum, & similia: vel alterans purgantis medicamenti temperiem, tam calidam, vt dum scammonio rosa, santala, & similia, miscentur: quam frigidam, vt dum tamar Indis miscetur macis, & similia: vel roborans, & simul purgationem adiuuans, vt succus rosarum, & violarum, & myrobalani emblicæ, & similia: vel purgantis violentiam, & immodicam vacuationem exoluens, ac remittens, vt succinum, spodium, & similia. Stomachicū verò etiam miscendum medicamenti dissoluendo purgantibus, vt stomachum, [& hepar] facultatis naturalis fontes, muniat & tueatur: cuiusmodi est, mastiche, spica nardi, & similia: vt etiam à medicamenti excitatam intemperiem corrigat, calidam, frigidam, humidam, siccam. Quam in rem victus quoque ratio idonea iuuat, à nobis contra hæc institui consueta.

*Liber secretorum Gale-
no ascriptus
est: hæc enim
nucem igno-
ranit.*

Miscendū item cerebricū aliquod medicamentū: quomobrem pleriq; medici (vt ait Galenus) hieris miscuerunt nucem moschatam, cerebrum, & neruos roborantem: quod idem præstat scæcas, gallia, castorium, & similia. Hepaticum similiter miscendum, & aliis partibus familiare medicamentum, qualia plurima inuenias in tabulis medicamentorum simplicium.

Canon tertius.

Meliorem medicamenti purgationem reddunt, quæ ipsius virtutem ad partem purgandam insita sibi proprietate deducunt. Natura enim medicamenti actionem dirigit, & hanc & illam ipsius virtutem distinguit & dirigit. Medicus autem naturæ ipsi, rebus inuicem, quam optime fieri potest, mistis, suffragatur. Domini enim benedicti opere factum est, vt rerum sumptarum proprietates natura dirigat, aliter tamen atque aliter: vt exempli gratia, agaricus cum scæchade aut acaro, capitis affectibus prodesse certò cognoscitur, hepatitis autem, intybus & cichorium agreste, spica nardi, thoracis, thymus, & hyssopus. Confidimus igitur naturam ad partes virtute medicamentorum varia egentes, hoc & illud transmissuram, cum sint hæc instrumenta ipsi auxiliantia, quæ natura sapiens distinguit & dirigit: quomodo, exempli gratia, artifici norma, & perpendiculum subseruiunt, illa ad angulum

lum constituendum, hoc ad operis rectitudinem. Sic naturam
 confidimus his vel illis partibus, hac virtute rei sumptæ neces-
 sariò egentibus, porrecturam, præstaturamque. Præstantiora
 igitur medicamenta purgantia efficitur, miscendo quæ illo-
 rum virtutes ad partem vacuandam deducunt. Illa verò sunt,
 (vt diximus) quorum virtus huic vel illi parti est familiaris.
 Hoc autem loco docere libet medicamentorum cum parti-
 bus cognationem, quæ aliorum medicamentorum virtutes
 ad partes ipsas perducit. Ad caput enim medicamenti purgan-
 10 tis facultatem deducunt, nux moschata, pæonia, stœchas, aco-
 rus, xylaloë, sal Indus, sal gemma, balsamum xylobalsamum,
 carpobalsamum, anacardus, thus, ladanum, buthur scenden,
 myrrha, chamædrys, chamæpitys, schœnu anthos, scilla, spi-
 ca nardi, castorium, gentiana, thymus, hyssopus, opus Cy-
 renaicus, strobili, piper, maiorana, sagapenum. Ad thoracem
 verò & pulmones, iris, thymus, hyssopus, crocus, glycyrrhiza,
 eius succus, vux passæ, adiantum, scilla, ammi, cardamomum,
 succus brassicæ, ius galli antiqui, nasturtium, amygdalæ, stro-
 20 byli, auellanæ, pulmo vulpis, fœseli, opopanax, myrrha, saga-
 penum: raphanus, calamus aromaticus, asphodelus, volubilis
 maior, laurus, calamintha sabina, violæ aristolochia [vtra-
 que,] tragacantha, gummi, thus, mel, saccharum, morum, fœ-
 num græcum, marrubium, lilium, & similia.

Ad hepar item, spica, asarum, anisum, fœniculus, & eius suc-
 cus, intybus, cichorium agreste, amygdalæ amaræ, folium,
 daucus, eupatorium, absinthium, cancamum, cassutha, † gra- † Semen cu-
 na quatuor, cinnamomum, asparagi, decoctum cicerum, cha- cumeris, cu-
 mædrys, arnoglossa, volubilis, iris, laurus, schœnu anthos, curbitæ, me-
 chamæmelum, funiaria, serum lactis, petroselini & fœniculi lonis, citreo-
 30 succus, polium, scilla, & similia. Ad splenem, daucus, cala-
 mintha, spica nardi, tamarix, capparis, cyclaminus, cortex sali-
 cis, sal gemma, sal Indus, iris, acorus, prasium, rubia tinctoria,
 absinthium, eupatorium, anisum, fœniculus, asparagus, cal-
 futha, asplenon, scilla, asarum, volubilis, scordium, agnus, cha-
 mæpitys, amygdalæ amaræ, aristolochia & similia. Ad iun-
 cturas denique medicamenti purgantis vim deducunt, zingi-
 ber, ruta agrestis, opus Cyrenaicus, opopanax, thapsia, carda-
 momi, aqua porri, succus brassicæ, acorus, triplex piper, scor-
 40 dium, chamædrys, chamæpitys, thymus, amomum, polium, &
 similia. Quæ ad alias quoque partes deducunt, virtutem me-

dicamenti ex tabulis medicamentorum simplicium, collige, nobis præstantiora & præcipua scripsisse sufficit.

Medicamentorum purgantium correctio, per ipsorum temperaturæ contraria.

Medicamenti purgantis temperiem immodicè calidam, vel frigidam, vel humidam, vel siccam, [vel harum coniugatione aliqua noxiam] contrario aliquo valentiore, imbecilliore, æquali, pro scopis, & indicationibus variis permittimus. Hac autem de re fusiùs scribere non statui, quæ plenius apud Haly senem, & Alchindum legere potes. 10

Medicamentorum purgantium correctio, per ipsorum effectus contraria.

Medicamenta valenter purgantia, opus excitant violentum, & effecta sæpe malefica, & noxia symptomata, naturamque prostermentia, qualia sunt conturbatio, animi deliquium, morsus stomachi, flatuum generatio, inflatio, punctio, incisio, ulceratio, venarum in orificiis apertio, attractio immodica, viscerum lubricitas, congelatio, siccatio, corrugatio, inuiscatio seu adhesus, obstructio, arctatio, & similia. Quibus per ipsis effectis contraria est occurrendum: qualia plerumque sunt odore aut sapore, aut tota substantia iucunda, ob id medicamentum melius & salubrius reddentia. Odor enim iucundus, medicamentum reddit melius, quod agitationem, & nauseam sedat, cor & cerebrum roborat, animum gaudio exhilarat: foetens verò atque grauis, contraria molitur. Odoratum verò purganti medicamento opponatur, calidum aut frigidum, quantum ipsius medicamenti intemperies postulat [& ægri, morbi, aëris.] Medicamenti quoque actionem temperant saporibus iucundi, & medicamenti effecto contrarij: acerbis, austeris, acidis, dulcibus, vinctuosus, salis, amarus, acerrudente medico coniectore, qua horum differentia sit opus, ad frangendos medicamenti purgantis excessus varios. Res enim acres, ut aromata, flatus a medicamēto excitatos, tenuant & dissipant: ob id ipsi hæc miscentur, ut daucus, fœniculus, piper longum. Fœniculus, anisum, polypodium, & similia, scammonio mista, materiã crassam, lentam incidendo, apparant scammonio expellendã, id quod ipsum forsitan per se nõ effe- 20
30
40

erit. Scilla hieris magnis ratione eadem addita est vt materias euulsu contumaces vacuent. Piper quoque hieris, & thapsia, & acria alia catapotis fortidis, vini quandam trahēdi à partibus remotis impertiuntur. Eadem acria medicamento purgationem imbecillam aut tardam celerant, & efficaciorē reddūt: ob id ipsi turbith miscetur zingiber: rhapsanus: hermodactylis: cnico, cardamomum: quod necessario humorum congelationem tollit, & obstructions aperit, medicamentoque penetrandi virtutem impertit, cum eam per se non haberet: quo

10 sine scordium & diuretica acria magnis medicamentis mi- *Vide lib. 7. simpli. cen-*
 scentur. Medicamenta item amara, medicamentum acrimo- *taurium*
 niā purgatorium, non modò substantia sua quadantenus fran- *maius.*
 gunt ac reprimunt, sed etiam purgationem adiuuant: ob id re- *Amara cā-*
 ctē quidam scammonio aloē miscuerunt. Amara præterea *costoma-*
 stomachum firmant, & flatus dissipant, medicamentum [cor- *cha Gal.*
 pusque sumentis] à putredine imminente & præsentē vin- *vt abroto-*
 dicant. Salsa item medicamenta purgantem vim debilem ac *num, seri-*
 tardam celerant & perficiunt: ob id salem gemmam, & alias *phium, nisi*
 20 purgantibus permultis. His enim vigorem, & facilem actio- *simul a-*
 nem, crassas & lentas materias incidendi, & tenuandi, & ter- *stringant,*
 gendi facultatem impertiuntur, siccitatem intendunt, ob id si- *vt aloē, ab-*
 tim excitant, eaq; putrere & putrefacere prohibent, & fieri *siutium.*
 ceptam putredinem emendant, humores partibus merfos & imbutos exiccant, obstructions liberant, flatus dissipant, quosdam tamen conturbant, aliis contra turbationem sedant. Vnctuosā verò medicamentum lubricando purgatorium, magis lubricum faciunt, & quod adhærere est procliue, simul lubricant, & tardius purgans citò deturbāt, acrimoniā morsum-

30 que pungentium frangunt, asperitatem leniunt. Quibusdam tamē nausebunda sunt, & stomachū infirmant. Dulcia medicamentū purgans etiā prius abominabile, efficiūt gratius, magisq; tum lauas, tum tergens, tum expurgās: turbationem sedant, acrimoniā & morsum serrantem frangunt, purgationē tardam celerant, & ne medicamentum adhæreat, lubricando *Mel, saccha-*
 prohibent, corpus roborant. Ob hæc sunt velut fundamentū *ri. & dul-*
 & materia compositionum. Quibusdam tamē inflammatio- *cia alia cur-*
 nem pariunt, aliis flatus. Insipida purgans medicamentum lu- *compositis*
 bricant, eiusq; inflammationem extinguunt acrimoniā obrū- *miscuntur.*

40 dunt, morsum serrantē auferunt. Acida medicamento purgā-

tis calorem, & ab eo cordis, ventriculi, & corporis reliqui inflammationem extinguunt, morsum, & acrimoniam obtundunt, nauseam & conturbationem sedant, vim penetrandi, & incidendi, & tenuandi augent. Styptica omne medicamentum purgans, præcipue quod acrimonia soluit, & immodicè trahit, & venas proprietate innata sic aperit, vt sanguis effluat, & viscera excoriat, vel ea immodicè lenit & lubricat, melius reddunt tribus de causis: prima, quia medicamento sic purganti repugnant substantia sua, non modò crassa, sed frigida, qua illius acrimoniam & inflammationem frangunt. Ob id rectè maiores scammonium in malo cydonio coxerunt, & eidem ipsum etiam commiscuerunt: Secunda, mistis quoque stypticis, facta ventriculi compressio, citius & facilius, purgatorium illud vehemens à corpore propellit: quocirca rectè etiam scammonio, myrobalanos miscuerunt. Styptica denique cor, ventriculum, reliquasque partes nutritorias, ne à vehementibus illis lædantur muniunt, roborant, nauseamque ac ventriculi subuersionem sedat. Non solis autem purgantibus valenter, sed omnibus quoque aliis mista styptica, ipsorum actionem reddunt salubriorem. Dulcia verò omnibus commodè miscentur, præterquam falsis. Vnctuosà commodè miscentur acribus, amaris, mordentibus, pungentibus, vlcérantibus, ægrè lubricantibus: dulcibus autem, & insipidis, incommodè: acidis autem mista, ventriculum ad vomitum promptius euertunt. Acida salubriter miscentur acribus, vrentibus, mordentibus, dulcibus, & aliis incendi aptis: inutiliter, amaris, falsis, stypticis, vlcérantibus, ferrantibus. Insipida vtiliter miscentur acribus, amaris, falsis, ferrantibus, mordentibus, vlcérantibus, inflammantibus: stypticis inutiliter. Salsa inutiliter miscentur acribus, amaris, dulcibus, vnctuosis: præterquam quibus actio imbecilla, aut tarda, vigore ob id indigēs. Omnia enim tardè ac imbecilliter purgantia, ab acri & falso vigorem accipiunt. Amara & acria quadantenus vtiliter miscentur: falsis verò, vlcérantibus, ferrantibus, siccantibus, inutiliter. Postremò glutinosà omnia, sua substantia, medicamentorum malignitatem frangunt, & exulcerare viscera, venarumque ora aperire, interpositu suo prohibent. Quapropter tragacanthum, aut mastiche, aut bdellium, rectè miscentur alcè, colocyntidi, cucumeri agresti, & similibus. Hanc in rem quoque ladanum esse mirum prædicant nonnulli, præsertim si pau-

*Gal. in lib.
3. simpli.
cap. 14.*

co oleo rosato solutum, colocynthidi misceatur. Alia aliorum sunt remedia à nobis particulatim dicenda in singulis simplicibus purgatoriis.

De proportione medicamentorum inuicem miscendorum.

Prædicta autem medicamenta proportione quantitateq; idonea sunt permiscenda, vt ex his licet diuersa potentibus, vna tamen facultas consurgat. Qua igitur mensura vnum alteri miscendum sit, vt salubre fiat medicamentum, iudicatione ab ipsorum proprietate tantum sumpta, hic breuiter docere statui, non etiam à quantitate & qualitate. Id enim liber Haly senis & Alchindi abundè docet: quod autè breuiter persequi statuimus, est huiusmodi. Omne medicamentum purgans aut violentum est, vt scammonium, euphorbium granūgnidium, & alia multum acria: aut imbecillum, vt casia fistula, manna, violæ, & alia similiter dulcia & salubria: aut mediocriter, vt subacria subamara, & alia violentorum & imbecillorum media, quorum magna est latitudo, ac per magis & minus in bonitate & malignitate differentia. Ad hæc omne alexiterium (Bezaliar Arabes vocant) quod medicamentum purgans emendat, aut valenter, aut imbecilliter, aut mediocriter iuuat: id est, medicamenti purgantis noxam oppositu suo frangit, vel intemperiem corrigit, vel virtutem [cordis] regit. Valenter autem iuuant, quæ præterquàm quòd hæc tria præstāt, etiam nos nutriunt, vt dulcia. Parum iuuant, quæ vno modo, vel duobus iuuant, tamen non nutriunt corpus, sed ipsum alterando permutant, vt amara, salsa, styptica, & similia. Mediocriter iuuant, quæ pluribus modis commodant, & quadantenus nutrire possunt, vt vinctuosa, insipida, ex austero dulcia, vt dactyli, cydonia: aut dulcacia, vt mel: aut acidodulcia, vt sassa: aut dulcia, & simul insipida, vt poma. Si est igitur medicamentum violentum, alteri plurimum iuuanti miscendum: amboq; proprietatibus inter se ad missionem concordant, & communi iuuare confidis, largius misceas, ceu à quo commodum expectas: violentum autem parcius, vt à quo propter actionis vehementiam, noxa corpori aliqua impèdet. Id quod Democritus his verbis volebat: Medicamentū ex violento imbecillum,

efficias oportet. Quia medicamentum alteri proprietatibus concordanti mistum, quantitate idonea est salubrius, non correctum autem, malignius. Quod si medicamentum violentum, alteri parum iuuantem miscendum est, vtrunq; est minuendum: illud quidem ob impendentem noxam: hoc, quia tantum illius temperaturam alterat, vel [actionem] immutat.

Si autem medicamentum imbecillum alteri valde iuuantem miscendum est, illud utpote ob debilitatem innoxium, est augendum, ut ei quantitas vigorem & robur adiiciat (quod etiam voluit Democritus, medicamentum ex imbecillo valentius faciendum, imperans:) augendum quoque quod magno-pere iuuantem est, ob dictam prius causam. Si denique medicamentum imbecillum alteri parum iuuantem miscendum est: illud augendum, hoc minuendum, propter dictas prius causas. Haec de miscendorum quantitate tibi cognoscenda sunt: quanquam sunt, qui alia quoque addant, scopis aliis intenti.

*Quibus modis ars medicamenta corrigit:
& coctionis differentia.*

*Artifex me-
dicus his mo-
dis noxas
medicame-
torum quas-
dam corri-
git.*

Medicamenti purgantis malitiam ars reprimat, & facultates novas impertit, quatuor modis, coctione, lotione, infusione, tritura. Coctio, una est elixatio, altera affatio. Elixatio medicamenti humoris excrementosum coquit, resoluit, flatum ab eodem crassos, mordaces ad nauseam ventriculum euertentes, dissipat: eius denique acrimoniam, motus in corpore molestos, vim valide serrantem, excoriantemque; frangit, & prohibet. Propterea scammonium in pomo vel cydonio coctum, vel in vase vitreo cum succo rosarum, & oleo amygdalarum dulcium, est praestantius, ut mox in simplicibus dicemus. Attractio quoque medicamenti vehementior & malignior elixatione obtunditur, ut cum medicamentum maleficum intra cavitatem alterius benigni coquimus, ut illius virtus in hoc fracta maneat: qualiter, exempli gratia, si radicem raphani, radicibus ellebori transfixa, sub cineribus coquimus, & eam damus edendam. Habet enim virtutem ellebori purgatricem, sed multum repressam. Saram quoque, aut syrupum rosatum, quibus incoctum sit scammonium, propinamus. Id quod philosophi appellant separationem rei, secundum speciem, a re quae est secundum materiam, [hoc est formae, & virtutis specifice, & a materia transumptionem.] Praeterea medicamentorum multorum 40

Malignitas reprimitur ipsorum coctione in herbarū, vel feminum, vel aliorum, succis & aquis sua facultate illorum violentiam permutantibus. Cæterum coctionē non sustinēt omnia æqualem, sed quædā debilē, alia valentē. Quorum enim virtus facile resoluitur, quia vel imbecilla est, vel in superficie est posita, vel in subiecto rarè consistit, omnia eiusmodi parum diu, nec valenter coquenda sunt, quòd virtus eorum à coctione immodica resoluitur. Talia sunt, semina quatuor [frigida maiora,] adiantum album, epithimum, violæ, & flores [propè] reliqui.

Coquenda parum.

10 Contrario his modo affecta medicamēta diu coquenda sunt. Omnia enim crassæ essentia cocta, fiunt clementiora:

Coquenda multum.

omne item medicamentū, arte & legitimè coctū, parte plurima est benignius. Sic omnia acria decocta, fiunt meliora (horum enim violentiam, si qua inest, coctio frāgit) nisi si qua horum virtutē habent aut imbecillā, aut superficiariam. Quæ deniq; inter hæc duo extrema sunt media, mediocrem quoq; decoctionem sustinent. Purgantia autē humiditate multa, aut lubricando, vel nihil vel minimum coctio iuuat. Præter hæc coctio facultates medicamentorum diuersas omnium optimè

20 permiscet, vt ex his omnibus vna resultet, velut concreta, faciens actionem: quarū si qua erit imbecillior, minus valenter coquenda est: vegetæ verò magis. Calorem enim coquentem temperabis proportionē & naturā, tum substantiæ, tum facultatis coquendorum medicamentorū. Flammeus enim ac vehemens calor, medicamenti facultatem resoluit. Assatio autē, in frixorio vel patella facta coctio, medicamenti virtutē nunc

Assationis facultas.

auget, vt affata scilla purgantior euadit: nūc minuit, vt psylliū per assationem humiditate lubrica spoliatum, minus purgat.

30 Alia quoq; multa fiunt assando meliora. Est quando medicamenti facultatē vnā assatio reprimat, & alteram vegetiorem reddit: vt myrobalani, rhabarbarum, assando virtutem purgatoriam remittunt, astrictoriā intendūt: sunt enim ambo duplici hac facultate prædita. Sic balanus myrepfica, cum sit vomitoria simul & deiectoria, per assationem excoquitur humiditas eius excrementosa & nitrosa, ad nauseam ventriculum cogens: remanet autem virtus deiectoria.

Mesues in simplicibus.

Lib. 6. simpli. Mesues in simplicibus.

De lotionē.

40 Lotionē medicamenta multis modis meliora reddit, nunc lacrimoniam eorum superficiariam auferēdo (vt ex aqua aut

aut mucagine tragacanthi lotum semen vrticæ, guttur, & partes alias, quas permeat, adurere desinit: sal quoque naphthi cus [id est, Sodomites] aqua cucurbitæ aut simili lotus, fit clementior: nunc facultate eorum maligniorem auferendo, salubriorem verò relinquendo, (vt lapis Cyanus & Armenus molestè vomitoria, & deiectoria, per lotionem multam vomitoria esse desinunt, tantùm clementer fiunt deiectoria & cancamum lotum clementius purgat, tamen obstructions vt illotum liberat: & aloë lota potētius roborat partes nutritorias minùs aluum subducit: non lota contrà: nunc facultatem eorum valentiorē efficiendo, (vt aloë ex aqua aromatum lota, potentiùs roborat: ex decocto autem valenter purgantiũ, vt agarici, turbith, & similibus, si lauetur, purgantiõr euadit: lota denique ex aqua bdellij, aut tragacanthi, ora venarum sic aperire, vt sanguis inde effluat, desinit: nũc partes impuras auferendo. Quibus autem medicamentis virtus in superficie est (vt intybo, cichorio agrestis, rosis, & similibus) illa lotionē dissipatur: [ob id lauanda non sunt,] cætera magis & minùs lauentur, quatenus scilicet eorum virtus ferre potest.

Mesues in
simpl. cap.
de aloë.

De infusione.

Infusio quoque medicamenta efficit meliora, facultatem eorum nunc maleficam auferendo, (sic granum gnidium & esula aceto macerata, acrimoniam superficialiam serranrem amittunt: & turbith lacti recens mulso infusum & siccatum ventrem turbare desinit: nunc bonam augendo (sic turbith, succo cucumeris agrestis maceratum, materiam crassam à partibus remotis valentius educit: & hermodactylus aceto scillato aut scillæ succo, aut raphani infusus, à iuncturis potenter trahit & agaricus oxymelite maceratus, fit purgantiõr: nunc in liquorem cui infunduntur transferendo, (vt liquor cui infusa sit aloë, aloës virtutem adipiscitur, & in aliis similiter: quod multis de causis facimus: interdum vt medicamenti virtus ad partes remotas promptiùs penetrer, vt cũ decoctum aromatum cui infusa sit aloë propinatur: interdum vt virtus illa mitior fiat, vt dum scammonium panno ligatum incoquitur syrupo vel sapæ, vel alij succo: interdum vt facultas vna separetur ab altera, vt rhabarbarũ, & myrobalani infusa, virtutem deiectoriam liquori transmittunt, astrictoriam retinent) nunc nouam, vt lubricam impartiendo, sic medulla

colocynthidos muccagine tragacanthi imbuta, ventriculi villis adhærere desinit, citò permeat, nec sedi, nec vesicæ nocet: sic scammonium oleo violato infusum, & similia. Nec tamē medicamentorum omnium virtus sola in eum liquorem cui infunduntur, transit: sed quorundam, vt cassiæ fistulæ, tamar Indorum, & similibus aliqua quoq; substantia.

De tritura.

TRitura medicamenti admodum cōfert, multa quidem
 10 crasis, vt scammonio crasso: pauca verò tenuibus, & texturæ debilis, & virtute citò exhalabili præditis, vt scammonio Antiocheno: mediocris denique amborum mediis, quantoq; medicamēti essentia crassior, tanto largiore tritura eget: quanto tenuior, tanto parciore. Confert autem medicamenti tritura, vt in vnum melius misceatur (quæ res theriacæ & aliis compositionibus est multū utilis & necessaria) vt aliquam facultatem nouam adipiscantur (sic Galenus cuminum læuissimè terendo effecit vreticum, quod prius erat deiectorium. Nā
 20 purgatoria acia interdum tenuissimè puluerata promptius per ora vasorum penetrant in partes vrinarias, & alias remotiores, per easque vacuant) vt denique vis quædam malefica obtundatur. Colocynthidis enim medulla quantum tenuissimè fieri potest puluerata, innocenter purgat. Quòd si portiones quædam crassiores sensuq; perceptæ sumantur, villis, ventriculi & spiris intestinorum adhærēt, humoreq; inibi reposito imbutæ tument, & partes dictas tumefaciunt ac vlcérant, vt inquit filius Serapionis. Fiat autem tritura omnis clemēter & pro terendorum substantiæ ratione: Quæ enim est immodica, virtutem dissoluit. Rhabarbarum verò contrà quàm
 30 dictum nuper scammonium habet, nam purius & grauius est melius, probeque tritum, vegetius euadit: rarum verò & laxum impensius pulueratum, vim purgatricem propè omnem amittit.

In diosporico lib. 4. sanit. tuenda.